Ч. 95. Чернівці, пятниця дня 12. (25.) серпня 1905 р. Рочник XXI.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, пятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цїлий рік . . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . 1 „ 70 „
Поодиноке число „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсерати платні в Чернівцях.

Агітацийні брехнї.

Якими средствами підлої брехні воюють „німецкі Німцї“ проти „Сїчи“ і всего, що руске, показує найлїпше допись якогось зайди „шваба“ із Добринївців в послїднім чисдї „Bukow. Nachrichten“. Ото якийсь „культуртреґер“ нападає ся в безличний спосіб на тамошну „Сїч“, і закидує єї безльояльність, (Polizei!) будьто би „Сїч“ мала зруйнувати памятник нашого цїсаря і поставити на тім місци хрест. Кілько в тім правди, то видко найлїпше з того, що „Сїч“ взагалї не має з тим дїлом нїчого спільного, не брала в тім жадної участи і навіть не сьвідома тих закидів, що закидує згаданий „швабиско“. Так само відкидаємо з обуренєм провину і других ґаздів, що їм закидує ся в дописї і заявляємо з гори, що цїла допись повстала на одинокій брехнї. Річ мала ся так:

На толїцї перед школою, поставив ще попередний учитель якусь на малім колику прибиту надпись, на памятку 50-лїтної річницї панованя нашого цїсаря, і обгородив плотом. Так то стояло аж до тепер і нїхто тим не інтересував ся. Пліт обпав, напись зникла і місце виглядало страшно нужденно. Сором було дивити ся на таке місце перед школою і от чильнїйша частина ґаздів врадила почтити те місце.

Вони вдали ся до надучителя (місце належить до школи) і той позволив їм, так само позволило їм, на власне жаданє, старосто і рада шкільна! Дзвінник (поплечник дїдичів, кацапів і „швабів“) ставив перешкоди і то лише тому, що то ставили не його поплечники, але сьвідомі люди. Коли він прийшов із пару своїми наймитами, щоб збурити і викинути хрест, то зараз зійшла ся вся громада і спротивила ся тому нехристияньскому дїлови, до якого піднїмав ся начальник християньскої громади. Отже не „Сїч“, не читальники, але цїла громада стала як один муж проти свого дзвінника. Дзвінник телеграфував по жандарми, але нїчого не вийшло, — бож саме старосто на ставленє хреста позволило. Так само і наш о. Драчиньский не хотів сьвятити хрест і післав всїх до Унїятів. Цїла справа по сьвященика опинила ся в консисториї. Коли вона не полагодить скоро справи, так може дійти справдї, що в Добринївцях перейдуть громадяне на унїю. От хто робить роздори! Не громадяне, але самі попи, сама консистория, самі зайди „шваби“ своїми дописями роблять роздори по наших селах!

Що на хрестї повіває відзнака сїчова, то чиста брехня дописувача! Так само чиста брехня, що „Сїчовики“ не брали участи в гашеню огню і немов би то ширив ся огонь лише не-членів „Сїчи“. Огонь знищив хату одного з найлїпших наших Сїчовиків. Хто винуватий, поки що не знати, досить, що ходять слухи не дуже потїшаючі для всїх хрунїв і противників. Як би не „Сїч“, то огонь прибрав би був величезні розміри. „Сїчовики“ днями і ночами стоять на поготові, були завше перші при огню і своєю зручностию гасили завжди огонь! Лиш чоловік без глуздів, напоєний дурійкою Відмановоі та кацапскої аґітациї, може такі брехнї писати, бо порядний нїколи таке не напише!

Громадянин.

Конституция в Росиї.

(Конець).

Арт. XXI. Утрата мандату члена Думи і хвилеве завішене в виконуваню мандату залежить від сенату.

Арт. XXII. Названі в попередних артикулах квестиї порушують ся в сенатї на основі повідомленя президента Думи в І. деп. ради державної через звичайну більшість голосів.

Арт. XIII. Члени Думи одержують з каси державної підчас треваня сесиї по 10 рублів денно, а крім того зворот коштів подорожи 2 рази до року з місця замешканя до Петербурґа і назад, числячи 5 копійок за версту.

Арт. XIV. Міністри і управителї поодиноких департаментів не можуть бути членами Думи, але мають право брати участь в засїданях і давати виясненя, входячі в обсяг дїяльности думи або особисто, або за посередництвом своїх функционарів.

Арт. XXV. Єсли plenum Думи, або котрась з єї комісий зажадає виясненя від міністрів, або шефів департаментів є они обовязані дати жадані виясненя.

Арт. XXVI.—XXXII. заключають приписи, які відносять ся до канцеляриї Думи і єї секретаріяту.

Арт. XXXIII. Компетенциї Думи підлягають: 1) всї квестиї, які відносять ся до видавання нових законів, або зміни, доповненя часового завішеня або цїлковитої зміни істнуючих законів, в кінци постанова, зміна, або знесене етату уряднико з їх буджетами; 2) буджети міністерств і віддїлів адміністрацийних та всї видатки названі в буджетї; 3) найвисша контроля в справі використаня буджету державного; 4) всї справи відносячі ся до продажи части публичних доходів з дібр державних; 6) творенє акцийних товариств в случаях, в яких товариства тї мають бути звільнені від істнуючих законів; 7) всї квестиї, які будуть Думі предложені специяльними царскими указами.

Арт. XXXIV. Дума має право заініциовати і виготовити проекти, які відносять ся до зміни або завішеня істнуючих і видавання нових законів. Ті проекти законів не можуть однак нарушувати основ істнуючого порядку державного, о скілько він є постановлений основними законами.

Арт. XXXV. Дума має право удавати ся до міністрів і начальників віддїлів адміністрацийних з просьбою о поясненє в справі дїяльности ріжних функционарів, що до котрих Дума гадає, що они нарушують закони.

Арт. XXXVI. Всї справи призначені до нарад Думи будуть єї предкладані міністрами або начальниками самостійних віддїлів адміністрацийних, або секретарями стану.

Арт. XXXVII. Всї квестиї мають бути наперед передискутовані на засїданях комісий, а відтак на пленарних засїданях Думи.

Арт. XXXVIII. Засїданя Думи скликує, отвирає і замикає президент Думи, засїданя комісий їх президент.

Арт. XXXIX. Президент Думи має право перервати бесїду члена Думи, єсли она заколочує порядок або нарушає постанови законів. Президент перериває також і замикає засїданя.

Арт. XL. Єсли член Думи провинить ся проти порядкови, може бути усунений з засїданя, або виключений на час означений з Думи. Член Думи може бути усунений з засїданя на підставі ухвали комісиї, або повної Думи, а виключене з Думи на якийсь час може наступити на основі ухвали повної Думи.

Арт. XLI. На засїданя Думи і єї комісий публика не має вступу.

Арт. XLII. Президент Думи має право допустити на засїданє Думи репрезентантів преси з вимком тайних засїдань. Однак може допустити лише по одному репрезентантови з каждого дневника.

Арт. XLIII. Президент Думи має право зарядити тайне засїданє, коли дотичний міністер, що предложив дану справу під наради, заявить, що вона є державною тайною.

Арт. XLIV. Звіти із всїх повних засїдань Думи, списувані записаєними стенографами, можуть бути за дозволом президента Думи оповіщені в дневниках. Виключені з того звіти з тайних засїдань.

Арт. XLV. Звітя з тайних засїдань можуть бути оповіщені в цїлости або в части за дозволом президента Думи, протяг 15 років я докладно студиював земске житє. Правда, я не бачив анї землї, анї людий, але в ваших книгах я пив пахуче вино, сьпівав пісні, полював за оленями і дикими кабанами, любив женщин. Воздушні красавицї, созданi ґенїяльностию ваших поетів, приходили до мене у ночи і шептали менї дивні казки, від котрих пянїла моя голова. В ваших книжках я лазив на вершки Ельборуса і Монбляна і бачив, як рано піднїмало ся сонце, як вечером заливало воно своїм проміннєм і небо, і океан і вершини гір. Я бачив, як наді мною блискала, прорізуючи хмари, блискавка; я бачив зелені ліси, поля, долини, озера, міста; чув сьпіви сирен, гру пастухової сопілки, відчував доторкуванє крил прекрасних ангелів, котрі прилїтали до мене розмавляти відносно Бога. В ваших книжках я скакав в безодні, творив чуда, убивав, палив міста, проповідував нові релїґії, завойовував цїлі царства. Ваші книжки дали менї мудрість. Все те, що через протяг цїлих віків витворила чоловіча думка, я зібрав в своїй голові. Я знаю, що я розумнїйший від усїх вас! І я погорджую вашими книжками, погорджую усїми благами сього сьвіта, прозираю мудрість.

Антін Чехов.

ЗАКЛАД.

Переклав Гр. Ткаченко.

(Конець).

II.

Старий банкир згадав усе то і думав: „Завтра о 12-ій годинї він одержує свободу. Відповідно до услівя закладу я мушу заплатити йому два міліони, коли я віддам єї гроші, все пропало: я банкрот!“ 15 років назад банкир не знав рахунків в своїх грошах, а нинї він боїть ся запитати себе, чого у него більше, гроший, або довгів? Біржева гра, ріжні спекуляциї, котрих він не міг залишити навіть на старість, довели його дїла до такого становища. З богатиря він перевернув ся в банкира середної руки, котрий трясе ся при першім підвищеню, або зниженю вартости акций. „Проклятий заклад“, бурчав банкир, ухопивши голову в руки. Чому той чоловік не вмер? Йому лише сорок років. Він возьме у мене останнє, одружить ся, буде красно жити, грати на біржі, а я, як старець, буду завжди чути слова:

— Ви зробили мене щасливим. Позвольте менї допомогти Вам. Нї того не повинно бути! Один вихід — се смерть того чоловіка. Трета година. Банкир насторожив ся. Всї спали, тільки чути було, як на дворі шуміли дерева. З осторогою він дістав із негорючого шкапу ключ від дверий, які не відчинали ся від 15 років, надїв пальто і пішов з дому. В садку було темно і студено. Ішов дощ. Студений вітер завивав і не давав спокою деревам. Банкир пильно дивив ся, але не бачив анї землї, анї будинку, в якому сидїв правник. Нарешті він добрав ся до будинку, гукнув двічи вартового, нїчого не чути! Очевидно вартовник заховав ся від дощу і десь спав. „Коли тільки я зможу здїйснити свій замір, — подумав банкир — підозрінє перш усього паде на вартового“. Він відчинив двері і увійшов в будинок. Засьвітив сїрник в коридорі. Тут не було анї живої душі. Стояло чиєсь лїжко, та чорнїла ся в кутку піч. Печатки на дверях вязня були ненарушені. Сїрничок потух. Банкир трясучись від хвилюваня заглянув у віконце. В комнатї вязня горіла сьвічка, було навіть темно. Сам вязень сидїв за столом. Видно було лише його спину, чуб на голові і руки. На столї, на двох кріслах і на ковдрі коло стола валяли ся книжки. Минуло пять хвилин — вязень не зворухнув ся. Через протяг 15 років він навчив ся сидїти нерухомо.

Банкир запукав у вікно, вязень не відповів анї одним рухом. Тодї банкир з осторогою зірвав печатку з дверий і відпер двері. Банкир гадав, що ту-ж хвилину почує поклик здивованя і кроки, але минуло хвилин три — тихо. Тодї він увійшов в кімнату. За столом нерухомо сидїв чоловік — нїчого подібного до звичайних людий. То був кістяк, обтягнутий шкірою, з довгими жіночими кудрями і з довгою бородою. Кольор лиця землисто-жовтий; щоки запали, спина довга, вузка, а рука, якою він підпер свою голову, була о стілько тонка та худа, що на неї страшно було дивити ся. Волосє його почало уже білїти, і дивлячись на його старе, зморщене лице, нїхто не повірив би, що йому лише 40 років. Він спав. Перед його похиленою головою на столї лежав папір, на якому було щось написане дрібними буквами.

— Нещасний чоловік — подумав банкир. — Спить і йому мабуть снять ся міліони. Отже варт мене лише взяти його напів живого кинути на лїжко, придусити подушкою і найлїпша експертиза не сконстатує насильств смерти. Однак з початку прочитаємо, що він тут написав.

Банкир взяв папір і прочитав слїдуюче:

„Завтра одержую свободу і право жити з людьми. Але перше нїж покинути свою комнату і побачити сонце, я уважаю потрібним сказати вам декілька слів.

Я з чистою совістю і перед Богом, який мене бачить, заявляю вам, що я погорджую і свободою і житєм і здоровлєм і всїм тим, що в ваших книжках зве ся благами сього сьвіта. Через

Все нїкчемність! Все тлїнно, все мрія і все обманчиве, як мираж! Най ви горді, мудрі, прекрасні, але смерть зітре вас з лиця землї в містї з мишами, а ваше потомство, історія, безсмертє ваших ґенїїв замерзнуть, або зго-

коли він зарядив тайне засїдане, а за дозволом мінїстра, коли тайне засїдане заряджено на домагане мінїстра.

Арт. XLVI. Мінїстер чи там шефи віддїлив можуть кождої хвилї відкликати справу предложену Думі. Відповідно до справ, порушених за власною законною інїциятивою Думи, може мінїстер або шеф департаменту лише тодї відкликати ту справу, коли повне засїдане Думи згодить ся на то заряджене.

Арт. XLVII. Ухвалою Думи треба уважати кожду єї опінїю, приняту більшостию членів. В тій резолюциї мусить бути зазначене рішучо, що дума не годить ся на предложений проєкт закона. Предложені думою зміни мають бути сформуловані докладно.

Арт. XLVIII. Передискутовані Думою проєкти законів мають бути предкладані державній радї разом з відповідними ухвалами. По укінченю нарад в державній радї єї ухвала разом з ухвалою Думи буде предложена цареви з виїмком случаїв, зазначених в XLIX. артикулї.

Арт. XLIX. Проєкти закона, відкинені більшостию двох третих голосів на повних засїданях Думи і державної ради, будуть відіслані до дотичного мінїстерства в цїли нового передискутованя до законодатних нарад, коли цар згодить ся на те.

Арт. L. На случай, колиб рада державна не могла приняти ухвали Думи, може бути дотична справа на основі ухвали повного засїданя предложеною специяльній комісиї, котрої членів вибирає ся на повнім засїданю Думи і ради державної з обох тїл. Та комісия працює під проводом президента ради державної або шефа одного з департаментів, а має на цїли довести до злагоди погляду ради Державної з ухвалою Думи.

Арт. LI. Еляборат тої специяльної комісиї, що містить в собі порозуміне межи розпорядженем державної ради, а ухвалою думи, буде предложений повному засїданю Думи, а відтак повному засїданю ради державної. Коли специяльна комісия не доведе до порозуміня, справа має бути відіслана на повне засїдане ради державної.

Арт. LII. На случай, коли не можливо відбути засїдане Думи задля недостачі комплету, наради мають бути відложені до слїдуючого засїданя, що має відбути ся найдальше за два тижні. Колиб по сїм речинци якась справа з причини недостаточного числа членів не могла знов прийти під дискусию, то дотичний мінїстер має право віднести ся до ради державної без конечности до жданя на ухвалу думи.

Арт. LIII. Коли цар міркує, що наради Думи над придїленим їй предложенем занадто проволїкають ся, має державна рада визначити остаточний речинець, до якого дума має справу порішити. Коли би все-ж таки дума не повзяла нїякої ухвали, то державна рада буде могла радити над тою квестиєю, не оглядаючи ся на ухвалу Думи.

Арт. LIV. Внесеня о зміну єстнуючого закона мають бути доручені письменно президентови думи членами Думи. Коли таке внесене підписане принайменьше 30 членами, то президент думи мусить то внесене придїлити відповідній комісиї.

Арт. LV. Час нарад над подібними внесенями має бути поданий до відомости мінїстра чи там шефа департаменту, котрому має ся доручити відпис внесеня.

Арт. LVI. Коли мінїстер або шеф департаменту в порозуміню з Думою уважає доконечним внесене, зміну або оповіщене закона, то обіймає він переведене сеї квестиї в законодатній дорозї.

Арт. LVII. Коли мінїстер не годить ся на таке внесене, ухвалене комісиєю, а Дума на пленарнім засїданю прийме єго більшостию двох третих голосів, то цїла справа мусить бути звернена до ради державної, а відтак до царя. Коли цар зарядить дальше законодатне трактоване справи, то остаточне виладжене проєкту має бути поручене мінїстрови чи там дотичному шефови віддїлу.

Арт. LVIII. Інтерпеляциї в справі дїяльности мінїстрів або шефів секций, а також функционарів, що до котрих заходить підозріне, що нарушили закон, мають бути вручені президентови думи членами думи на письмі. В тій інтерпеляциї має бути сказане, котрий закон і під яким зглядом був нарушений. Коли інтерпеляцию підпише бодай 30 членів, то президент мусить предложити її повній думі.

Арт. LIX. Коли інтерпеляцию принято більшостию голосів, мусить бути предложена мінїстрови або шефови секциї.

Арт. LX. Найдальше до місяця по принятю інтерпеляциї мусять мінїстри або шефи відповідних секций дати поясненя або подати причини, задля котрих не можуть дати пояснень.

Арт. LXI. Коли дума більшостию двох третин голосів не признасть відповіди на інтерпеляцию достаточною, справа буде предложеня державною радою цареви.

Арт. LXII. Подробицї внутрішної орґанїзациї думи будуть подані до загальної відомости сенатом.

Події в Росиї.

Які наслїдки для Росиї буде мати оголошена карикатура конституциї — поживем, побачим. Однак вже нинї можемо сконстатувати, що на біг революциї у Росиї она не буде мати жадного впливу; революция піде своїм шляхом дальше, аж осягне те, за що вже тілько потекло робітничої крови, аж виборе особисту свободу, свободу слова, печати, свободу сумлїня, аж добуде устрій державний, який запевнить можність дальшого розвитку робітничого і мужицкої кляси так під зглядом економічним, як політичним і просьвітним, який дасть змогу робучому людови приготовити ся до історичної ролї, яке єго в недалекій будучности ожидає. Чим меньші уступства поробив цар у своїй конституциї для народа, тим гірше для нього, тим красше для революциї. Як приняв робучий люд сей поронений плід царскої бюрократиї, що носить назву „Государственная Дума“, видно з сего, що рух революцийний не тілько не вменьшив ся анї о дрібку, а противно оживив ся від дня оголошеня указу. І коли так консерватисти, як і лїберали росийскі і неросийскі приписують тому царскому крокови незвичайно велике значінє історичне, коли голосять, що указ о думі пічне нову епоху в житю Росиї, то ми з того, як приняли той указ ті, котрі властиво роблять революцию, можемо тому указови приписати тілько значінє переходове, значінє хвилеве, мусим єго вважати за крок, який зробило царске самодержавє, щоб удержати ся при житю, крок однак на слїпо, без зрозуміня своєго власного положеня, крок, який окрім того, що означає признанє самого самодержавія, що оно вже пережило ся — більше нїчого не зробить. Ми можемо спокійно ту „епохальну подію, яка ставить підвалини нового житя для Росиї“, поминути, як марний епізод, як один з викрутів конаючого самодержавія і слїдити дальше за проявами революциї в Росиї, за єї ходом і розвитком, бо она не вдовзї сотворить в Росиї лад, в якім Росия пічне нове житє, вступить в нову фазу розвою, в нову фазу житя.

Росийскі партиї социялїстичні, а особливо партия социялїстів революционїстів, оголосять в короткім часї відозви до народа росийского, взиваючи цїлий народ до ще завзятїйшої борби проти самодержавія, яке так підступно хоче ошукати народ. Соц. рев. заповідають, що ще збільшать терористичну роботу. В Польщі рос. P. P. S. оголосила ґенеральний страйк яко демонстрацию проти царского указу „Госуд. Думі“. Доси станула цїла Варшава як вимерла; анї одна фабрика не робить. Робітники на улицях бють ся з військом, козаками і полїциєю. В цїлій Курляндиї оголошено стан облоги, а в тих днях сподїють ся, що над цїлою Польщею завісять воєнний стан. На желїзници надвислянській здержано цїлий рух. На нинї сподїють ся, що стане також желїзниця Варшавско-Віденьска. Слїдом Варшави пішла вже Лодзь, де почав ся також ґенеральний страйк. Мимо заказу ґен. ґуб. Дурново земства приготовляють ся до нового конґресу на конець серпня. Приготовляючі конференциї відбувають ся вже в цїлій Росиї. „Союз Союзів“ ухвалив устроювати масові протести проти думи. В проклямациях називає він проєкт думи „підлою провокациєю“ і радить членам не брати участи в виборах. В виду сего полїция арештувала богато осіб, які стоять в зносинах з союзом. А тимчасом мимо оголошеня конституциї, чиновники дальше ведуть свою „працю“, як за давних часів: Полїция увязнила в Удельная, купелевій місцевости коло Петербурга, 10. осіб, між ними історика Мілїнкова, інжінєра проф. Брандта і иньших публицистів і інжінєрів. Знов „Русское Дѣло“, півправительственний орґан, пише, ще нїм відбудуть ся вибори до думи, що правительство повинно в будинку, де будуть відбувати ся засїданя думи, поставити козаків, якіб впливали „лагодячо“ на послів думи. І кого властиво може вдоволити така конституция? А прецїнь є люди, навіть лїберали, які і нею вдушевляють ся.

Історня австрийск. шкільництва.

(Конець).

Один з немногих послів-Русинів, які вийшли із „славетних виборів р. 1879 (ті галицкі „вибори“ мають вже свою широку славу та нагадують хиба сербскі, румуньскі, та гіспаньскі вибори) проголосив раз в державній радї (дня 24. цьвітня 1880) сї памятні слова: Не має в Австриї другого народа, що зазнав би на шкільній ниві такої важкої долї та неволї — як нарід руский; в руских народних школах становлять ся вчителями люди, що не знають рускої мови, польска мова, та історія вважаєсь там головним предметом науки, в семинаріях учительских східної Галичини лише меншість предметів викладаєсь в рускій мові, а в деяких сей утраквізм є прямо ілюзоричний. А як краєві інспектори шкільні або й найвисші власти появлять ся в тих закладах, та зволять провірити поступ учеників і в рускій мові, тодї відбувають ся прегарні, заздалегідь добре підготовлені комедиї, які мають на метї увести в блуд найвисші чинники в справі науки рускої мови викладової“.

Богато вже років минуло з тої пори, богато дечого змінилось в нашій Австриї і на шкільній ниві; лише у східній Галичинї все по давному; ті слова речника руского народу й по нинї не втратили майже нїчого зі своєї актуальности. Прецїнь ще й нинї першою і найвисшою задачею окружних інспекторів вважаєсь польонїзация рускої народної школи. Учителїв-Русинів, які ще не позбулись зовсїм своєї национальної сьвідомости та чести та не хочуть стати нужденним орудєм тої польонїзацийної системи — кидають далеко на мазури — як кажуть — ради службових зглядів.

Учительскі конференциї окружні у східній Галичинї ведуть ся переважно[1]) в польскій мові. Руских шкіл по містах східної Галичини — дасть Біг. Довгі лїта мусїли Русини боротись, заки вибороли одну-єдину руску школу у Львові.

Не красшу долю мають і середні школи рускі. Усякими штучками та кручками старають ся польскі верховоди спинити розвій і середного шкільництва; а австрійске правительство „дивить ся та не видить“. Посол Романчук підносить в державній радї цікавий факт, що на 33 ґімназий галицких було в р. 1902 всего на всего аж 4 рускі.[2])

В правдї мінїстерия просьвіти вставила небавом в буджет квоту потрібну на отворене нової рускої ґімназиї в Станіславові; рахунок був добрий лише — як то кажуть — роблений без господара; а господарем-самодержцем в Галичинї є польский сойм.

Сойм не згодив ся і — справа пропала.[3])

Того рода поведене шляхоцкої Польщи з Русинами — поведене апробоване австрійским правительством, моглоб статись для Австрії не зовсїм безпечне, наколиб так случайно завитала до Росиї конституция, а слїдком за нею пішли полекші Русинам-Українцям на национальнім поли...

А вжеж глухі були центральні власти на домагане Русинів в справі основаня руского унїверзитету у Львові. — І не диво, прецїнь Львів є вже від яких 30 лїт знаменитим средством польонїзациї східної Галичини. Але й те не диво, що провокуюче становиско польскої колеґії професорской во виду руских сту-

[1]) Інформациї автора на жаль не всюди точні та вірні; і в сїм случаю не вірно і не точно сказано „переважно в польскій мові“. Бож на всїй як є широкій Руси-України Галицкій — як відомо — ведуть ся ті славетні конференциї виключно в урядовій (польскій) мові. Лише при рефератах про рускі підручники шкільні та при дотичній діскусиї від біди допускаєсь руска мова. — Але треба знати що виступити з руским рефератом та дискутувати по руски на такій конференциї вважаєсь вже — хоч як жалко, чи сьмішно се повісти — великим подвигом национальним. І не диво, бож тут і там на рускій землици находять ся такі людцї, що зовсїм сериозно на конференциї во імя своєї інспекторскої власти (як відомо, тут нїякі закони не обовязують) закладають своє велике старопольске „Veto“. Одно лише їх оправдує: се старостиньскі креатури, люди нищі духом, які не відають що творять.

[2]) Про тее, що Русини не мають нї одної своєї реальної школи, автор якось не згадує. — *В. К.*

[3]) На решті діждались Русини тої нової ґімназиї в Станіславові (р. 1905), по лютій бурі народилась она за згодою польского сойму — великою цїною цїнена з боку Поляків! — А коли се дїялось на сході, там на заході нашої богоспасаемої провінциї тай по столицях — тихо-мирно росли-вирастали польскі школи середні, як гриби по дощи...

рять в містї з земним шаром! Ви збожеволїли і йдете не по тій дорозї. Брехню ви лїчите за правду, гидкість за красоту! Ви здивували ся, як би, дякуючи деяким обставинам, на яблонях виросли жаби і ящірки, або рожі почали пахнути потом конини. Так я дивуюсь вам, вам, що проміняли небо на землю. Я не хочу розуміти вас! Аби дїйсно показати вам його раду до того, чим ви жиете, я зрікаю ся тих двох мілїонів, для яких я мрів, як про рай, і які нинї прозираю. Аби не мати жадного права до них, я вийду відсїля за пять годин до умовленого стоку і таким чином зломлю умовини...“

Прочитавши се, банкир поклав на стіл папір, поцїлував дивного чоловіка в голову, заплакав і вийшов з будинку. Нїколи в другий час, навіть в ті часи, коли програвав на біржі, він не почував себе таким мізерним, підлим.

Він прийшов до дому, ляг в ліжко, але хвилюваня і сльози довго не давали йому спати.

Другої днини рано прибігли блїді вартові і розповіли банкирови, як дивний чоловік вилїз через вікно в садок, пішов до воріт, а потім кудась счез. В містї з слугами банкир зараз пішов до будинку і сконстатував бігство свого вязня. Аби не було зайвих чуток і гадок, він узяв папір, де вязень зрік ся гроший і повернувшись до себе запер його р негорючій шкафі.

дентів довело їх (в р. 1901) до звісної сецесиї.

Саме з тої львівскої колеґії професорів вийшли за послїдне 25-лїтє най знаменитші проводирі полїтичні польского народа, але з того еще не слїдує, щоб і Русинам було приємно посилати своїх синів на науку до тих професорів полїтиків.

На всякі жалї Русинів до центрального правительства, було оно, як звичайне, глухе та нїме. А єсли були які відповіди, то хиба лише викрути, що свідчили о повній безсильности австрійского режиму во виду польского верховодства у східній Галичинї. Хто мав очи, той видів, що оно таки вже скапітулювало перед польским режімом.[1])

Володимир Кмициkевич.

Росия й Японія.

Мирові переговори йдуть пиняво. Засїдане мирової конференциї, яке мало ся відбути в вівторок, не відбуло ся з причини, що серкетарі, як доносить бюро Райтера, ще не вспіли виладити протоколів, або, як доносять иньші вісти, для того, що Вітте ще не дістав докладних інструкций з Петербурґа. Конференция взагалї зачинає прибирати не приязний характер в відношеню обох сторін. Приміром в амбасадї японьскій в Берлїнї скаржуть ся на те, що Вітте і иньші делеґати російскі приймають що днини дневникарів американьских, зраджують перед ними ріжні подробиці з переговорів і старають ся вплинути на опінію публичну в Америці, в дусї некористнім для Японії. Натомість японьскі делеґати держать ся строго заключеної угоди, бережучись перед всякою недискрециєю. Коли отже переговори мирові розібють ся — кінчать з амбасади японьскої — то буде се в не малій мірі виною тих передвчасних звірювань. Правда, що не бракує і оптимістичних поголосок і так „Morning Post" доносить, що в короткім часї буде підписаний вже трактат мировий, яким Росия заплатить Японії не дуже велику квоту за удержане російских полонників воєнних і за догляд над хорими і раненими, та відступить північну часть Сахалїну, задержуючи собі полудневу. Японія знов зрече ся жаданя інтернованих російских кораблїв воєнних і ограничення російского пановання на далеким Сходї — однак поголоски такі, то фантазиї самих редакторів або їх дописувателїв. „Daily Chronicle" доносить, що і в середу не відбуде ся засїдане конференциї, яка відложить засїдане аж до 25. с. м. В тім дни зберуть ся повномочники, щоби або згодити ся на певні вже условини, або зазначити цїлковите непорозуміне, тоб то зірвати переговори. Здає ся що се послїдне не минуче, так принайменьше приходить ся заключати на підставі атмосфери, яка витворює ся в Росиї і на самій конференциї.

Полїтичний перегляд.

Австрия. 22. с. м. відбула ся в Ішли, в вілї цїсаря, конференция від год. 1. до пів до 5. по полудни. В конференциї під проводом цїсаря брали участь мінїстри: Ґолуховский, Пітрайх, бар. Буріян, Ґавч і Феєрварий. Ухвалено на конференциї: Коли б нова сесия сойму не спровадила жадної зміни, то трактати торговельні будуть укінчені без участи угорского правительства і сойму, вспільний буджет буде ухвалений без делеґаций, місто рекрутів будуть покликані запасні резервісти, в осени сойм угорский буде розвязаний і будуть розписані нові вибори на підставі загального безпосередного тайного права голосованя.

Угорщина. Партия лїберальна розпадає ся з кождим днем. Так звана „трупа 23." зібрала вчера на засїданю і ухвалила запропонувати партиї лїберальній 3 внесения, в яких заключає ся жадане, щоби монарх зробив ужиток з королївских прав конституцийних і заввів в армії язик угорский. Внесене Данеля жадає реорґанїзациї цїлого сторонництва, яке не є в силї нинї сповнити свого покликаня. З коаліциї доносять, що витворив ся в ній відлам, який хоче заключити компроміс з правительством і жадає лише, щоби президентом будучого кабінету був ґр. Андраші.

Швеция і Норвеґія. Норвеский штортінґ відбув 22. с. м. тайне засїдане, на якім ухвалив правительственне предложене в справі переговорів зі Швециєю 104 голосами проти 11. Ухвала та уповажає правительство: 1. представити правительству шведскому висілїд народного голосованя в справі унії, 2. підняти зі шведским правительством переговори в справі мирного розвязаня унії, 3. уповномочнене правительство заіменувати делеґатів, які би за час переговорів зі Швециєю були репрезентантами інтересів Норвеґії.

Голод в Іспанії. В містї Еція людність, доведена голодом до розпуки, зрабувала всї пекарскі склепи. В околици Огура нужда і голод доходять до послїдних границь, кидаючи людність в розпуку.

Спростоване.

На підставі §. 19. закона прасового прошу помістити слїдуючі стрічки, котрі відносять ся до статї надрукованої в Вашій часописи „Буковина" число 89 з 11. серпня 1905 р. під заголовком: „Волоскі учителї в Кучурові вел. бють".

В названій дописи написав якийсь „Оден за всїх", що учитель Кожокар бив у школї ученицю Варвару Дущак. При сїй нагоді порушено також мою особу і ті закиди проти мене позволю собі в слїдуючій спосі спростувати.

Перше речене: Коли родичі і т. д. мушу яко безпідставну брехню зазначити, бо в мене не були нїколи родичі Варвари Дущак на скарзї, що їх дитину бито. Сей случай став ся вже на самім кінци року. Здибавшись з мамою сеї дївчини, оповідала вона, що єї дївчину в школї бито, але она не могла менї щось позитивного подати й тому сказав я, щоби вона з дитиною до мене прийшла, аби довідати ся про учителя і дїти котрі би могли се посвідчити. До мене й до сегодня нїхто не приходив і не просив донести се пов. раді шк., а в часї ферий не міг я від дїтий нїчого довідати ся. Впрочім думав я, що то дїло Соневицкого який за бійку був і засудженний.

Дальше писано так: „Проданюк знає не і т. д." Яко управитель школи знаю про всї Кожокареві справи, котрі ся тичать школи, не лиш про „неодні". Кожде єго поступоване, що не згаджало ся з шкільними законами, давав я на кождий раз пов. раді шкільній до відомости. З тої дониси виходить що я через вплив Кожокара дїти з школи виписую. (Мусимо пояснити, що через неоглядність самого дописувателя стала ся ошибка, з якої виходило, що п. Проданюк обіцяв виписати зі школи дитину, і що чуємо ся зобовязані спростувати при нагоді. *Прим. Ред.*) Прецїнь о виписуваню дїтий з школи мусить пов. рана шк. знати, я сам від себе щось такого не смію робити. Але „Оден за всїх" певно сего не знає, бо він в загалї шкільні закони мало розуміє, за то більше пропінацийно-горівчані. Може він свого часу, коли був при сїй школи так виписував. Про той час не одну поголоску тут чути, чому люди до школи мало довіря мають. Такий спосіб виписованя, як то там спімнено, хотїв учитель Соневицкий запровадити і жадав, щоб я я ученика 6. кляси Настасїчука, котрого до себе на службу приняв тихцем виписати, на що я розумію ся не пристав. Від того часу він менї все закидає, що я єго ніко Русина, не підпирав. Сей учитель навіть каже менї, що Він постарає ся, що я в Кучурові не буду. Що до колеґіяльного житя, то не міг він ся навіть з старшими своїми управителями згадати, не лише зі мною. То не правда, що я дїтий, котрі не приходять до школи, не виказую до кари. Навіть таких дїтий, що поверх 6 км. віддалено від школи мешкають, виказувало ся на кару, але що громадский начальник карні викази в себе в канцелярії тримає і не робить з ними порядку, то не моя вина. Як я вправдї такий непорядок утримую на сїй школї, то може на мене скаргу до шкільних властий зробити, а як ся подобає лїпше часопись, то най подасть туди, але з своїм повним іменем.

Топущак, котрий хоче всїм розказувати, хотїв би менї робити припиcи і хоче, щоби єго завсїгди слухати. Тому, що тепер розписаний конкурс на Кучурів, то поспішив ся той „Оден за всїх" мене в ґазетї обмастити, щоби мене перед цїлим сьвітом скомпромітувати. Він і так хвалить ся, що постарає ся о иньшого директора, такого, щоби єго слухав.

Кучурів вел., 20. серпня 1905.

Артемідор Проданюк,
управ. школи.

Не мило нам містити оттакі сварки своїх людий, одного на другого, тим більше в сїй так важний хвилї, де ми повинні полишити на иньший час всї особисті справи. Найлїпше радили би ми усїм приватні справи залагоджувати у себе дома, як пристало на людий образованих, а не виводити речий на яву, щоби ворогам давати знати, що ось як ми вміємо між собою гаркатись.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 24. серпня 1905.

Цїсар. Цїсар в переїздї на маневри до полудневих Чех відвідає свого брата архикнязя Людвика Віктора на Єго замку Клесгейм.

Маневри. Вчера почав вимашировувати з нашого міста 41. полк піхоти на маневри до Галичини. Верне аж 7. вересня і длятого відпаде до того часу музика в Volksgarten'ї і на Габсбурґскій височинї.

Проба самовбийства. Вчеча в Volksgarten-ї стара ся відобрати собі житє Наталїя Іґнатеску сірковим розчином, але доза була за мала. Непритомну віддано її домашний опіці. Причиною мала бути нещаслива любов.

Оповістки, іменовання і т. п.:

В недїлю, дня 3. вересня с. р. відбуде ся в Садаґурі в цїсарскім городї (міскім парку) Руска народна забава зі сьпівами, деклямациями й танцями при участи глинницкої музики й сїльских січових музик. Забава розпічнеть ся точно о год. 1. пополудни ґреміяльним походом Січий з прапорами й музиками. Вступ від особи для селян і міщан 50 сот., для інтеліґенциї 1 кор.; фам. карта 2 кор. карти на вступ можна дістати в торговли п. Дмитра Грищука в Садаґурі й при касї на місци. Чистий Дохід призначений на бідних школярів. Добровільні датки приймає ся з подякою. До ласкавої співучасти запрошує ся уклінно всїх без ріжниції народности. Кошових просить ся, щоби явили ся з своїми кошами по змозї на 12. годину в полудни на місци. Рівночасно просить ся, щоби кожда „Січ" повідомила старостсво о своїм поході на забаву. — *Комітет.*

Президия екзекутивного комітету руского учительства на Буковинї уложила на засїданю, яке відбуло ся дня 20. серпня с. р. в Чернівцях — реґуляміи, котрий предложить до одобреня повному екз. комітетови.

Від екзекутивного комітету руского учительства на Буковинї. Засїдане повного екзекутивного комітету руского учительства на Буковинї відбуде ся в недїлю, дня 3. вересня с. р. в Чернівцях в сали „Народного Дому" о год. 11. перед полуднем. З огляду на важність справ просимо явити ся в комплеті. — *Президия.*

Вільні місця. В львівскім висшім судї краєвім є два місця вільні, одно канц. офіцияла Х. ранґи, при повітовім судї в Підгайцях, а друга канцеліста в XI. ранзї при повіт. судї в Будзанові.

Пожарниче тов. „Січ" в Оршівцях має фестин дня 28. серпня с. р. з слїдуючою програмою: 28. серпня 1905 від 11. години рано до 1. години в полудне схід січових товариств на площи коло уряду громадского. Похід на площу „Ковбур". Музика з Хлївища. Хор мішаний. Вправи з сикавками. Вправи з топірцями і без топірців. Танцї народні, а увечер штучні огнї. По штучних огнях аматорске представлене: „Сїльскі аристократи". 29. серпня представлене „Знïмчений Юрко" і „Свекруха". Цїни місць: I. рядї крісла 60 сот. II. рядї крісла 50 сот. III. рядї крісла 40 сот. Вступ для учеників і селян 20 сот. — *Іван Чобан*, кошовий.

Пригадуємо, що звичайні загальні збори товариства „Власної помочи руского учительства Галичини і Буковини" відбудуть ся у Львові в понедїлок дня 28. серпня, с. р. — Хто бажає собі зістати членом тогож товариства нехай вишле дотичну заяву на адресу „Руского Товариства Педаґоґічного" у Львові (ул. Сикстуска, ч. 47). Бук. і галицке руске учительство повинно взяти в тих загальних зборах як найчисленнїйшу участь.

Товариство „Січ" у Вашківцях н. Ч. потверджує з подякою одержане 60 кор., які се товариство дістало від Тов. Асекурацийного краківского і „Аліянц" за успішно ведену акцию ратункову при пожарах в Залучу і Вашківцях н. Ч. — За старшину „Січи": *Г. Лисан* кошовий, *Г. Хачман* касиер.

Посмертні вісти.

Смерть від самоходу. Позавчера пополудни між Терешанами а Францталь вдарив самохід в дерево і викинув цїсарского радника Вадля так нещасливо що той помер на місци, а син і зять покалїчились досить тяжко. Тїло небіщика перевезуть 23. с. м. з рим. кат. костела до Відня, де поховане буде в родиннім гробівци.

[1]) Буковиньскої Руси та єї школи не тикає автор, а замічає лише коротко ось як: Те саме правительство, що в Галичинї не в силї звільнитись від польского гнету, поводить ся на Буковинї з Русинами зовсїм обєктивно, хоч і тут є оно безсильно во виду більшої посїлости.

Подяка.

Не могучи кождому з осібна подякувати за віддане послїдні прислуги на похороні нашого незабутного і дорогого вітця

Михайла Юхневича,

приневолені ми тою дорогою зложити **сердечну подяку** Веч. Духовиньству, всїм П. Т. урядникам, представителям властий і товариств, знакомим, врештї всїм участникам похорону, котрі будьто заявили нам своє співчутє, будьто зложили кондоленциї, будь особисто не жалували труду беручи участь в тім сумнім обрядї. Сердечне Спасибіг!

Чернівцї, в серпни 1905.

Октавян і Осип Юхневичі.

Друкарня „Рускої Ради" в Чернівцях

має на складї

Книги і друки для Кас райфайзеньских.

Одна Каса дістає отсї книги: Головну, касову, щадничу, лїквідацийну, членьску, пайову, скриптів, дві книги юкстів, протокол, 100 арк. записів довжних, 100 арк. заявлень, 100 книжочок членьских, 100 щадничих і4 таблички процентові.

Всї книги вже остемпльовані ц. к. урядом податковим коштують 100 Кор. з пересилкою почтовою 101 Кор.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарнї товариства „Рускої Ради",

отворена

в недїлю і сьвята від $\frac{1}{2}$11 до $\frac{1}{2}$1 год. попол.

Заряд друкарнї

„Рускої Ради"

звертає увагу інтересованих, що всякі друксорти висилає **лиш** за попереднім надісланем належитости або за послїплатою.

Я, Анна Чіляк

58 (42—52)

завдячую власному винаходови помади, через котрої уживане зріст мого волося дійшов до 185 см. довготи. Се є одиноке средство проти випаданя волося, скріпляє і приспішає его зріст віддає великі прислуги панам, котрим йде о красні вуси і бороду, запобігає передчасному лисеню і сивіню, взагалї чудотворна ся помада вертає волосям так на голові як на бородї натуральну полискуючу бавру. Дїлає она однаково так у молодих як і стариків. Я уживала еї 14 місяців.

Цїна одного слоїка

1 зр., 2, 3 і 5.

Щоденна розсилка в цїлий сьвіт

за попереднім надісланем гроший, або за послїплатою. Найлїпше замавляти просто з фабрики:

Анна Чіляк

Відень

I., Graben 14.

Головний склад в Чернівцях: **Шмід і Фонтін.**

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїток

Чернівцї,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм єсть

NERVOL

аптика др. Ю. Францоза

в Тернополи.

Се є знаменито усмиряюче средство до натираня против всяких ревматичних болїв, простудженя, ломаня костий, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напись „**Nervol**" і не принимати ніяких „Нервотонів".

Цїна фляшки **80** сот. 10 фляшок (фляшощок) **8** кор. з оплатою і опакованем.

(—)

Друкарня „Рускої Ради"

має на складї

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦИЙНИХ ТОВАРИСТВ

— — — — — (**„Взаїмна Вигода"**) — — — — —

Всї книги до веденя товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

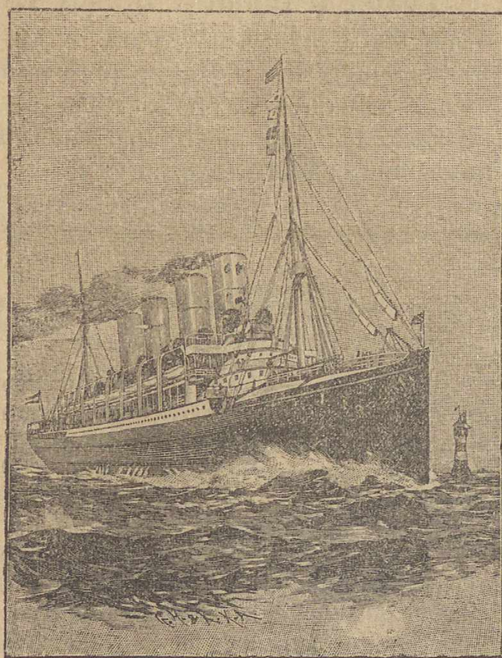

До

Америки і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

Лїнія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айле

у Львові, ул. Браєрівска 6.

63 (5—20)

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівцї, улиця Головна-Енценберґа ч. 3.

Поручає яко случайну продаж, найбільший вибір лїтних артикулів по знижиних цїнах.

Парасолї від сонця, чисті шовкові з наймоднїйшими ручками. Чорні En tout cas (ґаранция через один рік,) у всїх модних красках. Циґарниці і прочі подібні артикули після послїдної моди. Парасольки дитинячі, парасолї від дощу, для панів, пань і дїтий, ріжного рода

Капелюхи. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик капелюхів І. Г. Іта у Відни, і Осипа Піхлера і Синів в Ґрацу. Landstätter & Söhne у Відни. Найбільший вибір капелюхів іабіґа, найліпльодену плїшу і т. п. в ржних фасонах. Найших і найдешевших фабрикатів з фільцу, Цилїндри і кляки після найновійшої моди.

Артикули до подорожи. Найбільший вибір валїзок, куфрів, пуделок, ташок, клунків і ремінців до пакованя, касет, циратових мішочків, нецезарків, пледів, мішків на біле дамских мошонок на дорогоцїнности і т. д.

Видає товариство **„Руска Рада"** в Чернівцях. За редакцию відповідає: Іван Захарко.

З друкарнї товариства „Рускої Ради" в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.